

EBA/GL/2023/04

31 mars 2023

Riktlinjer

om kontroller och riktlinjer för en effektiv hantering av risker för penningtvätt och finansiering av terrorism vid tillhandahållande av finansiella tjänster

1. Efterlevnads- och rapporteringsskyldigheter

Riktlinjernas status

1. Detta dokument innehåller riktlinjer som har utfärdats i enlighet med artikel 16 i förordning (EU) nr 1093/2010¹. I enlighet med artikel 16.3 i förordning (EU) nr 1093/2010 ska behöriga myndigheter samt kreditinstitut och finansiella institut med alla tillgängliga medel söka följa dessa riktlinjer.
2. I riktlinjerna fastställs Europeiska bankmyndighetens (EBA) ståndpunkt i fråga om lämplig tillsynspraxis inom det europeiska systemet för finansiell tillsyn och hur unionslagstiftningen bör tillämpas inom ett särskilt område. De behöriga myndigheter, enligt definitionen i artikel 4.2 i förordning (EU) nr 1093/2010, som berörs av dessa riktlinjer bör följa dem genom att på lämpligt sätt införliva dem i sin tillsynspraxis (till exempel genom att ändra sina rättsliga ramar eller tillsynsrutiner), även när riktlinjerna i första hand riktar sig till institut.

Rapporteringskrav

3. Enligt artikel 16.3 i förordning (EU) nr 1093/2010 ska behöriga myndigheter anmäla till EBA att de följer eller avser att följa dessa riktlinjer, alternativt ange skälen till att de inte gör det, senast den 03.10.2023. Om någon sådan anmälan inte inkommer inom denna tidsfrist kommer EBA att anse att de behöriga myndigheterna inte tillämpar riktlinjerna. Anmälan bör lämnas via det formulär som tillhandahålls på EBA:s webbplats, med hänvisningen "EBA/GL/2023/04". Anmälningarna bör lämnas in av personer som har mandat att rapportera om reglernas tillämpning på sina behöriga myndigheters vägnar. Alla förändringar i graden av efterlevnad måste rapporteras till EBA.
4. Anmälningar kommer att offentliggöras på EBA:s webbplats i enlighet med artikel 16.3.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1093/2010 av den 24 november 2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska bankmyndigheten), om ändring av beslut nr 716/2009/EG och om upphävande av kommissionens beslut 2009/78/EG (EUT L 331, 15.12.2010, s. 12).

2. Syfte, tillämpningsområde och definitioner

Syfte och tillämpningsområde

5. Dessa riktlinjer kompletterar EBA:s riktlinjer för riskfaktorer för penningtvätt och finansiering av terrorism (EBA/GL/2021/02) och anger i ytterligare detalj de riktlinjer, rutiner och kontroller som kreditinstitut och finansiella institut bör ha på plats för att motverka och effektivt hantera risker för penningtvätt och finansiering av terrorism i enlighet med artikel 8.3 i direktiv (EU) 2015/849, inbegripet åtgärder avseende tillhandahållande av ett grundläggande betalkonto i enlighet med artikel 16 i direktiv (EU) 2014/92.²

Målgrupp

6. Dessa riktlinjer riktar sig till kreditinstitut och finansiella institut enligt definitionerna i artikel 3.1 och 3.2 i direktiv (EU) 2015/849, som är finanssektorsaktörer enligt definitionen i artikel 4.1 a i förordning (EU) nr 1093/2010. Dessa riktlinjer riktar sig också till behöriga myndigheter enligt definitionen i artikel 4.2 iii i förordning (EU) nr 1093/2010. De behöriga myndigheterna bör använda dessa riktlinjer när de granskar kreditinstitutens och de finansiella institutens riskbedömningar, riktlinjer och rutiner för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism.

Definitioner

7. Om inte annat anges har de termer som används och definieras i direktiv (EU) 2015/849 samma betydelse i riktlinjerna. Utöver det gäller följande definitioner i dessa riktlinjer:

Riskminskning

Ett nekande att ingå eller ett beslut att avsluta affärsförbindelser med enskilda kunder eller kundkategorier som förknippas med förhöjd risk för penningtvätt och finansiering av terrorism, eller att neka att genomföra transaktioner med förhöjd risk för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Risk för penningtvätt och finansiering av terrorism

Sannolikheten för och konsekvenserna av penningtvätt och finansiering av terrorism.

² Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/92/EU av den 23 juli 2014 om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner (EUT L 257, 28.8.2014, s. 214).

Risikfaktorer för penningtvätt och finansiering av terrorism

De variabler som antingen enskilt eller i kombination kan öka eller minska risken för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Riskbaserad metod

En metod där behöriga myndigheter, kreditinstitut och finansiella institut identifierar, bedömer och förstår de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som instituten är exponerade för och vidtar åtgärder för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism som står i proportion till dessa risker.

Jurisdiktioner med förhöjd risk för penningtvätt och finansiering av terrorism

Länder där en bedömning av de riskfaktorer som anges i kapitel I visar att risken för penningtvätt och finansiering av terrorism är förhöjd. Detta inkluderar inte de högriskredjeländer som identifierats ha strategiska brister i sina system för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism och som utgör ett betydande hot mot unionens finansiella system (artikel 9 i direktiv (EU) 2015/849).

3. Genomförande

Ikraftträdande

8. Riktlinjerna gäller från och med den 03.11.2023.

Kapitel 1: Allmänna bestämmelser

RISKBEDÖMNING

9. Kreditinstitut och finansiella institut bör inrätta riktlinjer, rutiner och kontroller på ett sätt som gör att de kan identifiera relevanta riskfaktorer och bedöma risker för penningtvätt och finansiering av terrorism i samband med enskilda affärsförbindelser i enlighet med EBA:s riktlinjer för riskfaktorer.³ Som en del av detta bör kreditinstitut och finansiella institut skilja mellan de risker som kan kopplas till en viss kundkategori och de risker som kan kopplas till enskilda kunder som tillhör denna kategori.

³ Riktlinjer enligt artiklarna 17 och 18.4 i direktiv (EU) 2015/849 för kundkännedom och de faktorer som kreditinstitut och finansiella institut bör beakta vid bedömning av den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som förknippas med enskilda affärsförbindelser och enstaka transaktioner (riktlinjer för riskfaktorer avseende penningtvätt och finansiering av terrorism) (EBA/GL/2021/02).

10. Kreditinstitut och finansiella institut bör se till att genomförandet av dessa riktlinjer, rutiner och kontroller inte leder till ett generellt nekande eller avslutande av affärsförbindelser med hela kundkategorier för vilka de har bedömt en förhöjd risk för penningtvätt och finansiering av terrorism.

ÅTGÄRDER FÖR KUNDKÄNNEDOM

11. Kreditinstitut och finansiella institut bör införa riskkänslighetsbaserade riktlinjer och rutiner för att säkerställa att deras metoder för att vidta åtgärder för kundkännedom inte medför att kunder otillbörligen nekas legitim tillgång till finansiella tjänster. För att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 14.4 i direktiv (EU) 2015/849 bör kreditinstitut och finansiella institut i sina riktlinjer och rutiner ange vilka kriterier som används för att avgöra på vilka grunder de kan besluta att en affärsförbindelse nekas eller avslutas eller att en transaktion kan nekas. Som en del av detta bör de i sina riktlinjer, rutiner och kontroller fastställa alla alternativ för att minska högre risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som de ska överväga att tillämpa innan de beslutar att avvisa en kund på grund av risken för penningtvätt och finansiering av terrorism. Dessa alternativ bör åtminstone inkludera anpassning av övervakningens omfattning och intensitet och, när detta är tillåtet enligt nationell lagstiftning, tillämpning av begränsningar av produkter eller tjänster. Institutens riktlinjer och rutiner bör tydligt ange i vilka situationer det är lämpligt att tillämpa dessa riskreducerande åtgärder.
12. Innan ett beslut fattas om att neka eller avsluta en affärsförbindelse bör kreditinstitut och finansiella institut förvissa sig om att de har övervägt alla möjliga riskreducerande åtgärder som rimligen skulle kunna tillämpas i det enskilda fallet, med beaktande av den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förknippad med den befintliga eller framtida affärsförbindelsen.

RAPPORTERING OCH DOKUMENTATION

13. När det gäller rapporteringsskyldigheten enligt artikel 33 i direktiv (EU) 2015/849 bör kreditinstitut och finansiella institut i sina riktlinjer och rutiner ange de kriterier som används för att fastställa på vilka grunder de skulle misstänka pågående eller försök till penningtvätt och finansiering av terrorism.
14. Kreditinstitut och finansiella institut bör dokumentera alla beslut om att neka eller avsluta en affärsförbindelse och skälen till detta, och stå redo att på begäran göra denna dokumentation tillgänglig för sin behöriga myndighet.

SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR HARMONISERING MED DIREKTIV 2014/92/EU

15. När det gäller rätten till tillgång till ett betalkonto med grundläggande funktioner i enlighet med artiklarna 16.2 och 17 i direktiv 2014/92/EU bör kreditinstitut som är skyldiga att erbjuda sådana konton i sina riktlinjer och rutiner för öppnande av konton ange hur de kan anpassa sina krav på kundkontroll för att ta hänsyn till att de begränsade funktionerna hos ett betalkonto

bidrar till att minska risken för att kunden missbrukar dessa produkter och tjänster för finansiella brott.

16. När det gäller att säkerställa icke-diskriminerande tillgång till ett grundläggande betalkonto i enlighet med artikel 15 i direktiv 2014/92/EU bör kreditinstituten se till att, om det finns lösningar för digitalt upprättande av affärsförbindelse, även dessa är förenliga med ovannämnda direktiv och dessa riktlinjer och att de digitala lösningarna inte leder till automatiska avslag, vilket skulle strida mot direktivet och dessa riktlinjer.
17. Allteftersom förståelsen för den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som förknippas med enskilda affärsförbindelser ökar, bör kreditinstituten uppdatera kundens individuella riskbedömning och anpassa omfattningen av övervakningen och den typ av produkter och tjänster som kunden är berättigad till.

Kapitel 2: Anpassning av övervakningsåtgärdernas intensitet.

18. Kreditinstitut och finansiella institut bör i sina riktlinjer och rutiner ange hur de anpassar övervakningens omfattning och intensitet på ett sätt som står i proportion till kundens riskprofil, i enlighet med EBA:s riktlinjer om riskfaktorer, i synnerhet riktlinjerna 4.69 till 4.75. För att effektivt hantera den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förknippad med en kund bör övervakningen åtminstone omfatta följande steg:
 - a. Fastställande av förväntningar på kundens beteende, såsom transaktionernas sannolika art, belopp, ursprung och mottagare, för att göra det möjligt för institutet att upptäcka ovanliga transaktioner.
 - b. Se till att kundens konto granskas regelbundet för att förstå om ändringar av kundens riskprofil är motiverade.
 - c. Säkerställa att eventuella ändringar av kundkännedomsinformationen som kan påverka institutets bedömning av den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som förknippas med den enskilda affärsförbindelsen beaktas.
19. Kreditinstituts och finansiella institut bör ha riktlinjer och rutiner för hantering av ansökningar från enskilda personer som har legitima skäl att inte kunna tillhandahålla traditionella former av identitetshandlingar. Dessa bör åtminstone ange följande:
 - a. Åtgärder som ska vidtas när kunden är en person som söker asyl, i enlighet med Genèvekonventionen (1951) om flyktingars rättsliga ställning, dess protokoll (1967) och andra relevanta internationella fördrag, och inte kan förse kreditinstitutet eller det finansiella institutet med en traditionell form av identitetshandling, såsom pass eller id-kort. Institutens riktlinjer och rutiner bör specificera vilken alternativ, oberoende dokumentation som institutet kan förlita sig på för att fullgöra sina skyldigheter avseende kundkännedom, om detta är tillåtet enligt nationell lagstiftning. Dessa handlingar bör vara tillräckligt tillförlitliga, det vill säga aktuella, utfärdade av en

nationell myndighet och innehålla åtminstone den sökandes fullständiga namn och födelsedatum.

- b. Åtgärder som ska vidtas när kunden är sårbar och inte kan tillhandahålla traditionella former av identitetshandlingar, till exempel på grund av att kunden är en flykting enligt 1951 års Genèvekonvention och andra relevanta internationella fördrag, eller inte har en fast adress. Institutens riktlinjer och rutiner bör specificera vilken alternativ, oberoende dokumentation de kan förlita sig på. Denna dokumentation kan, om det är tillåtet enligt nationell lagstiftning, omfatta identitetshandlingar och handlingar som har upphört att gälla och som tillhandahålls av en offentlig instans, såsom socialtjänst, eller en väletablerad organisation som drivs utan vinstsyfte och som arbetar för nationella myndigheter (Röda korset eller liknande), som också bistår kunden.
- c. Liknande åtgärder kan också vidtas för personer som inte beviljats uppehållstillstånd men som av rättsliga eller faktiska skäl inte kan utvisas. I sådana situationer bör kreditinstitutens och de finansiella institutens riktlinjer och rutiner beakta intyg och dokumentation som utfärdats av en nationell myndighet eller organisation som tillhandahåller ekonomiskt eller rättsligt bistånd till dessa personer på en myndighets vägnar, om detta är tillåtet enligt nationell lagstiftning. Sådana myndigheter kan inkludera sociala myndigheter, inrikesdepartement och migrationsmyndigheter. Dessa handlingar kan användas som bevis för att den berörda personen enligt EU-rätten inte kan utvisas.
- d. I fall där ekonomiskt bistånd till de personer som avses i punkterna a, b och c betalas ut i form av förbetalda kort och där villkoren för förenklade åtgärder för kundkännedom uppfylls, i enlighet med riktlinjerna 4.41, 9.15 och 10.18 i EBA:s riktlinjer för riskfaktorer för penningtvätt och finansiering av terrorism, bör det framgå av riktlinjer och rutiner att kreditinstitut och finansiella institut kan skjuta upp tillämpningen av de inledande åtgärderna för kundkännedom till en senare tidpunkt.
- e. I fall då de personer som avses i punkterna a, b och c ansöker om ett betalkonto och anses uppvisa låg risk för penningtvätt och finansiering av terrorism, bör det i riktlinjer och rutiner anges vilka alternativa former av identitetshandlingar som institutet kan godta samt alternativ för att skjuta upp tillämpningen av fullständiga åtgärder för kundkännedom tills affärsförbindelsen har ingåtts.

Kapitel 3: Riktad och proportionerlig begränsning av tillgången till produkter eller tjänster

20. Kreditinstitutens och de finansiella institutens riktlinjer och rutiner bör, när så är tillåtet enligt nationell lagstiftning, inbegripa alternativ och kriterier för att individuellt anpassa egenskaperna hos de produkter eller tjänster som erbjuds en viss kund. Dessa bör omfatta följande alternativ:

- a. Erbjudande av betalkonton med grundläggande funktioner, där ett kreditinstitut är skyldigt att erbjuda sådana konton enligt det nationella införlivandet av direktiv 2014/92/EU eller,
 - b. Införande av riktade restriktioner för finansiella produkter och tjänster, såsom belopp, typ av, eller antal överföringar eller belopp av transaktioner till och från tredjeländer, särskilt när dessa tredjeländer är förknippade med en förhöjd risk för penningtvätt och finansiering av terrorism, om detta tillåts i nationell lagstiftning.
21. När det gäller risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som förknippas med kunder som är särskilt sårbara, såsom de personer som avses i punkt 19, bör kreditinstitut och finansiella institut se till att deras kontroller och rutiner anger att eventuella begränsningar av produkter och tjänster enligt punkt 20 b tillämpas med beaktande av de enskilda personernas individuella situation, de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förknippade med dessa och deras grundläggande finansiella behov. I sådana fall bör åtgärderna omfatta en bedömning av följande alternativ för att potentiellt reducera de därmed förknippade riskerna:
- a. Inget tillhandahållande av kredit eller möjlighet till övertrassering.
 - b. Gränser för månatlig omsättning (såvida inte skälet till en större eller obegränsad omsättning kan förklaras och motiveras).
 - c. Gränser för belopp, typ av och/eller antal överföringar (ytterligare eller större överföringar är möjliga från fall till fall).
 - d. Begränsningar av beloppen för transaktioner till och från tredjeländer (med beaktande av den kumulativa effekten av frekventa mindre transaktioner inom en fastställd tidsperiod), särskilt om dessa tredjeländer är förknippade med förhöjd risk för penningtvätt och finansiering av terrorism.
 - e. Gränser för insättningsstorlek.
 - f. Begränsning av betalningar från tredje part till de betalningar som görs av den myndighet som betalar ut ekonomiskt stöd till sådana kunder.
 - g. Begränsning för betalningar från tredje part som institutet inte har verifierat.
 - h. Förbud mot uttag av kontanter från tredjeländer.

Kapitel 4: Information om klagomålshantering

22. Kreditinstitutens och de finansiella institutens riktlinjer och rutiner bör specificera att när de meddelar ett beslut om att neka eller avsluta en affärsförbindelse med en kund eller potentiell kund ska informera den personen om dennes rätt att kontakta den behöriga myndigheten eller det utsedda alternativa tvistlösningsorganet samt tillhandahålla relevanta kontaktuppgifter. Instituterna kan också förse kunden med en länk till EBA:s förslag om inlämning av klagomål till nationella myndigheter.⁴

⁴ <https://www.eba.europa.eu/consumer-corner/how-to-complain>
